

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Vesilinnan korottaminen. Vesijohtolaitos oli kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle lähettämässään kirjelmässä ¹⁾ ilmoittanut, että vesijohtolaitoksen putkijohdon paine, joka alunperin oli ollut jonkin verran liian pieni, ei jaksanut nostaa vettä useilla tahoilla kaupungissa korkeilla paikoilla sijaitsevien rakennusten ylimpiin kerroksiin, minkä johdosta painetta siellä oli lisätty asettamalla taloihin automaattisia, sähköön käyttämiä pumppuja. Kuluttajat eivät tosin voimassa olevan ohjesäännön nojalla voineet vaatia painetta niin suureksi, että vesi nousisi miten korkealle tahansa, mutta laitoksen käsityksen mukaan oli kaupungin hyvin ymmärrettävän edun mukaista ryhtyä toimenpiteisiin tyydyttävän vedenjakelun turvaamiseksi. Paine saataisiin tarpeellisessa määrässä lisätyksi korottamalla Eläintarhan vesisäiliötä, minkä työn kustannukset arvioitiin 8,000,000 markaksi. Tähän tulisivat lisäksi tarpeelliset putkijohdot, joita varten tarvittiin 200,000 markan määräraha, minkä ohessa säiliön itäpuolella oleva korkea kylmämuuri oli varustettava graniitti- ja rauta-aitauksella 100,000 markaksi arvioiduin kustannuksin. Edelleen tarvittaisiin 200,000 markkaa uuden vartijan asunnon rakentamiseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli yhtä mieltä vesijohtolaitoksen kanssa ehdotettujen uudisrakennusten tarpeellisuudesta ja esitti, että kaupunginvaltuusto merkitsisi vuoden 1928 menosääntöön 8,500,000 markan suuruisen määrärahan Eläintarhan vesisäiliön korottamista sekä siihen liittyviä töitä varten sekä uuden vartijan asunnon rakentamiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ tämän anomuksen.

Vesijohtolaitoksen saostusaltaat. Vuoden menosääntöön saostusaltaiden rakentamiseksi Vanhaankaupunkiin merkitty määräraha oli osoittautunut liian niukaksi, minkä johdosta kaupunginvaltuusto osoitti ³⁾ tähän tarkoitukseen 2,620,000 markkaa lisää suoritettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1928 talousarvioon.

Kaasulaitoksen uunilaitteet. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi ⁴⁾, että kaasulaitoksen uunirakennusohjelmaa muutettaisiin siten, että aikaisemmin ehdotettujen ⁵⁾ kahden pystykamariuunin sijaan rakennettaisiin uunilaitte, joka käsittäisi kolme kaltevilla kamareilla varustettua uunia, ja liitti anomukseensa kaasulaitoksen tästä asiasta laatiman esityksen, jota hallitus kaikin puolin kannatti. Siinä mainittiin, että kaasunkulutus oli tuntuvasti lisääntynyt sen jälkeen kun aikaisemman ohjelman pohjana olevat laskelmat oli tehty ja todennäköisesti yhä oli lisääntyvä, koska rakennustoiminta jatkui vilkkaana ja useimpiin uudisrakennuksiin hankittiin kaasuhellat ja kylpyhuoneisiin kaasukamiinat. Viimeksi ehdotettu uunijärjestely takaisi riittävän kaasunvalmistuksen vuoden 1930 loppuun, ja sen eduista laitos mainitsi, että uuniyksiköt olivat suuremmat, mikä säästäisi hoitotyövoimaa; että niiden hoitaminen oli yksinkertaisempaa ja puhtaanapito helpompaa; että uunit olivat suunnitellut 24 tunnin kaasutusajalle, minkä johdosta yötyövuoro voitaisiin poistaa; että uunien rakenne teki hiililaatujen valinnan vapaammaksi, niistä kun saatiin hyvää koksia, vaikkapa kivihiilet olivat huonompaakin laatua; sekä että valitsemalla kyseellinen uunilaji saataisiin sille alueelle, joka lähinnä oli käytettävissä uutta uunirivistöä varten, sijoitetuksi mahdollisimman suuri uuniteho.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 10 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 25 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — ⁵⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 83.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että kaasulaitoksen uunilaitteita laajennettaisiin laitoksen ehdottaman ja kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hyväksymän ohjelman mukaisesti; oikeuttaa laitoksen tähän tarkoitukseen käyttämään sen menosääntöön höyrykattilaa ja kahta kamariuunia varten merkityt määrärahat; merkitä tähän tarkoitukseen lisäksi 4,700,000 markkaa vuoden 1928 ja 1,800,000 markkaa vuoden 1929 talousarvioon ja oikeuttaa laitoksen ensin mainitusta määrärahasta käyttämään 500,000 markkaa jo kuluvana vuonna; sekä kehoittaa rahatoimikamaria mainittujen vuosien talousarvioehdotuksissa ehdottamaan, kuinka suuret osat edellä mainituista summista oli osoitettava lainavaroista.

Määrärahan myöntäminen varakoksinnostolaitteen hankkimiseen. Teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, että kaksin kuljetusta varten kaasulaitoksen lajittelulaitokseen olisi hankittava varanostolaite uuden uunijärjestelmän käyttövarmuuden lisäämiseksi, ja puolsi puolestaan ehdotusta, jonka toteuttaminen tyydyttäisi tarpeen pitkäköksi ajaksi. Hallituksen esitykseen yhtyen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ merkitä tähän tarkoitukseen vuoden 1928 menosääntöön 450,000 markan määrärahan.

Määrärahan myöntäminen kaasukelloa varten. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, ettei arvioitu³⁾ määrä, 7,000,000 markkaa, riittänyt uuden kaasukellon rakennuskustannuksiin, pääasiassa koska oli havaittu, että kellon perustus oli rakennettava tiheästi paalutetulle pohjalle, minkä johdosta tarvittiin 700,000 markan lisämääräraha. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ korottaa määrärahan, joka periaatteellisesti jo oli päätetty 3,500,000 markan määräisenä merkittäväksi vuoden 1928 menosääntöön, 4,200,000 markkaan.

Määrärahan myöntäminen uulta syöttökaapelia varten. Etel. Hesperian-, Caloniuksen- ja Mechelininkatujen varsilla oleviin kortteleihin oli rakennettu uusia suuria asuintaloja suuremmassa määrässä kuin oli voitu arvioida kuluvan vuoden talousarviota laadittaessa, ja seurauksena oli niin suuri sähkövirran kulutuksen lisäys, etteivät olemassa olevat syöttökaapelit enää kyenneet tarvetta tyydyttämään, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntää 220,000 markkaa uuden kaapelin laskemiseksi tälle alueelle. Rahamäärä oli maksettava ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittävä vuoden 1928 menosääntöön.

Turbogeneraattorin osto sähkölaitokselle. Sähkölaitos oli kaupungin teknillisten laitosten hallituksen välityksellä anonut⁶⁾ määrärahaa 10,000 kw:n höyryturbiinigeneraattorin ostamiseksi, koska laitoksen käytettävissä oleva koneisto ei enää tyydyttänyt oikeutettuja vaatimuksia. Käyttöhäiriöitä oli jo esiintynyt sen johdosta, ettei laitoksella ollut riittävää varakoneistoa käytettävänään, ja kuormitus lisääntyi lakkaamatta. Kun uuden koneiston hankinta-aika oli n. 12 kuukautta ja laitoksen mielestä oli välttämätöntä tehdä tilaus niin ajoissa, että kone voitiin saada käyttövalmiiksi ennen vuoden 1928 huippukuormitusta, laitos halusi saada luvan kyseellisen koneen hankintasopimuksen tekemiseen jo ennen vuoden 1928 talousarvion vahvistamista. Hallitus oivalsi hyvin, miten arveluttavaa oli jättää sähkölaitos toimimaan riittämättömin varakoneistoin, ja puolsi kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä laitoksen edellä mainittua esitystä⁶⁾.

¹⁾ Valt.pöytäk. 8 p. kesäk. 11 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 15 §. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 83. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak. 14 §; ks. myös tätä kert. s. 94. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21 p. syysk. 8 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

Rahatoimikamarikin yhtyi¹⁾ edellä esitettyihin näkökohtiin ja huomautti lisäksi, että niissä neuvotteluissa, joita oli käyty sopimuksen aikaansaamiseksi sähkövoiman toimittamisesta Imatran voimalaitokselta Helsingin kaupunkiin, oli sovittu siitä, että kaupunki hankkisi ostettavaksi ehdotetun generaattorin, jota sittemmin osin käytettäisiin myöskin mainitun voimalaitoksen varakoneistona. M. m. tällä edellytyksellä oli Imatran voimalaitokselta saatavan voiman hinta määrätty sähkölaitoksen omia tuotantokustannuksia melkoista pienemmäksi. Jos virranjakelu tapahtuisi suunnitellussa laajuudessa, säästyisi kaupungilta tuntuvia polttoainekustannuksia, mutta tämän säästön kaupunki menettäisi, jos se laiminlöisi anotun turbogeneraattorin hankkimisen.

Sittenkuin asiaa oli edelleen valmisteltu talousarviovaliokunnassa²⁾, joka myöskin puolsi sähkölaitoksen ehdotusta kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että mainitulle laitokselle hankittaisiin 10,000 kw:n turbogeneraattori, jota varten vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 5,000,000 markan määräraha, sekä että laitos oikeutettaisiin tekemään hankintasopimus jo ennen vuoden 1928 talousarvion vahvistamista.

Katuvalaistus. Koska katuvalaistus asematalon edessä olevalla aukiolla ja varsinkin Kaivokadulla oli epätydyttävä sekä koska sen parantamista tarkoitaviin toimenpiteihin oli sopivinta ryhtyä samalla kuin tienoota järjestettiin⁴⁾, kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntää mainitun valaistuksen parantamiseksi 70,000 markan määrärahan, joka suoritettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön.

Neljännän rautatieraitteen laskeminen Lastauttajankadulle. Osakeyhtiö Suomen teollisuuskonttori ja Yleinen varasto-osakeyhtiö, joilla oli vuokralla varastopaikkoja ja -suojia Lastauttajankadun eteläpuolella Länsisatamassa, olivat satamahallitukselta anoneet toimenpiteihin ryhtymistä neljännän rautatieraitteen laskemiseksi mainitulle kadulle. Hallitus oli puolestaan sitä mieltä, että Lastauttajankadulla olevat kolmet raiteet Saukonsataman välittämän hiilituonnin kehittyttyä odottamattoman suureksi ja rautatieliikenteen sen johdosta tuntuvasti vilkastuttua eivät enään tyydyttäneet tarvetta ja että siis ehdottomasti oli mahdollisimman pian rakennuttettava uudet raiteet, ja tähän kantaan yhtyi myöskin Helsingin makasiinosakeyhtiö. Kaupunginvaltuusto päättikin⁶⁾, että Lastauttajankadulle Länsisatamaan rakennutettaisiin neljännät rautatieraitteet pääasiassa kesäkuun 10 p:nä 1927 päivätyn piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla; että työ suoritettaisiin jo syksyllä; sekä osoittaa tarkoitukseen 280,000 markkaa maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäväksi vuoden 1928 menosääntöön.

Saukon hiilisatama. Rakennuskonttorin satamaosasto oli ilmoittanut, että osaston varsinaiset työt, joita varten oli merkitty määrärahoja vuoden menosääntöön, oli lähimain suoritettu loppuun, joten talven tullessa työttömyys uhkasi osaston työntekijöitä, ja tähän viitaten anonut, että osasto jo kuluvana vuonna saisi käyttää osan sitä määrärahaa, joka merkittäisiin vuoden 1928 menosääntöön Saukon hiilisataman rakentamista varten. Tähän esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ osoittaa tähän tarkoitukseen 500,000 markkaa suoritettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1928 talousarvioon.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 11 §. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 20 §; ks. myös tätä kert. s. 95. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 4. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 7 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. syysk. 37 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. marrask. 12 §; ks. myös tätä kert. s. 98.

Arabian alueelle vievä kulkuväylä. Arabia porslinsfabriks aktiebolag niminen yhtiö oli anonut, että Vanhankaupunginlahden rannalla oleville yhtiön rantasiltalaitteille vievä väylä ruopattaisiin 16—17 metrin syvyiseksi, ja samalla sitoutunut siinä tapauksessa, että tähän anomukseen myönnyttiin, suorittamaan kolmanneksen ruoppauskustannuksista sekä kustantamaan väylän kunnossapidon niin kauan kuin yhtiö yksin käytti sitä. Asia palautettiin¹⁾ satamahallitukseen.

Lentoliikenteen edistäminen. Rahatoimikamari ilmoitti, että se ajatellen niitä etuja, joita kaupunki voisi saavuttaa joutuessaan pysyväisesti liitetyksi kansainväliseen lentoverkkoon ja taatessaan itselleen lentoliikenteen alalla sen johtavan aseman, jonka se maan pääkaupunkina ja luonnollisten edellytystensä ansiosta näytti voivan saavuttaa, yksissä neuvoin valtioneuvoston kanssa oli asettanut komitean, jossa valtiota edustivat esittelijäneuvos K. R. Salovius ja majuri W. Wuori sekä kaupunkia kamarin jäsen pankinjohtaja T. Grotenfelt ja rakennuskonttorin satamarakennusosaston päällikkö insinööri S. Randelin ja jolle oli annettu tehtäväksi selvittää, mihin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä Helsingin siviili-ilmailuliikenteen edistämiseksi. Tehtävänsä täyttäen tämä komitea sittemmin oli antanut kysymystä käsittelevän mietintönsä²⁾, jonka kamari liitti kaupunginvaltuustolle asian johdosta lähettämänsä, pääasiassa seuraavansisältöisen esityksen ohteen.

Kamari oli samaten kuin komiteakin sitä mieltä, että lentokentän järjestäminen ensi sijassa kuului puolustuslaitokselle ja että kaupungin tuli kohdistaa toimenpiteensä lentosataman kuntoonpanoon. Lentoliikennelaitteiden pitäisi samalla tapaa kuin kaupungin merisatamain olla avoimna kaikille liikennöitsijöille ja sen tähden kaupungin omia. Poikkeamista tästä säännöstä voitiin sallia ainoastaan väliaikaisesti ja vain niin kauan kuin lentoliikenne oli kokeilun asteella. Tämän liikenteen jo suorittama kehitys ja sen saavuttama taso näyttivät pakottavan kaupungin viivyttämättä ja tarmokkaasti ryhtymään toimenpiteisiin nykyaikaisen, kaikki tarpeelliset laitteet käsittävän kunnallisen lentosataman luomiseksi. Lentosataman paikaksi komitea oli ehdottanut Katajanokan itäisellä niemekkeellä välittömästi meriväen kasarmin eteläpuolella sijaitsevaa, osittain täyttämällä syntynyttä aluetta, joka itse kaupungissa sijaitsevana ja Kruununvuorenselän tarjoamien hyvien lasku- ja ilmaanousumahdollisuuksien johdosta voitaisiin rakentaa ihanteelliseksi lentosatamaksi, jonka veroista tuskin mikään lentoliikennettä varten jo varustautunut kaupunki voisi osoittaa. Satamaviranomaiset olivat kuitenkin vastustaneet alueen luovuttamista ehdotettuun tarkoitukseen, koska lentoliikenne siellä olisi meriliikenteelle haitallinen, jopa vaarallinenkin. Rahatoimikamari ehdotti tämän johdosta, että kysymystä lentosataman lopullisesta paikasta edelleen valmisteltaisiin, mutta ehdotettu Katajanokan alue toistaiseksi varattaisiin kaupungin tarpeisiin. Koska todennäköisesti useita vuosia kuluisi, ennenkuin lopullista lentosatamaa koskeva päätös olisi tehty ja toteutettu, kamari piti Aero-osakeyhtiön järjestämän lentosataman laajentamista ja täydentämistä välttämättömänä ja oli edelleen sitä mieltä, että kaupungin tulisi ottaa se haltuunsa ja teettää tarpeelliset työt. Tämä mielipide nojautui samoihin perusteihin, jotka edellä on esitetty lopullisen sataman puheena ollessa. Sataman haltuunottamisen ja varustamisen kertakustannukset kamari arvioi 900,000 markaksi ja vuotuiset ylläpitokustannukset ja hallintokustannukset n. 50,000

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

markaksi, kun taas lentoliikenteen kaupungille vuosittain tuottama tulo arvioitiin 60,000 markaksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾

anoa valtioneuvostolta toimenpiteisiin ryhtymistä sekä sotilaallisia että siviilitarkoituksia edistävän lentokentän kuntoonpanemiseksi sekä ilmoittaa kaupungin suostuvan neuvottelemaan tätä varten tarpeellisen maan luovuttamisesta siinä tapauksessa, että lentokentäksi suunniteltu paikka sijaitisi kaupungin alueella;

anoa valtioneuvostolta ryhtymistä toimenpiteisiin, jotta Suomenlinnan kirkon torniin suunnitellun merenkulkumajakkan yhteyteen valtion toimesta rakennettaisiin lentomajakka; jotta radiotiedoitusta kehitettäisiin siten, että Helsingistä Tukholmaan ja päinvastoin voitaisiin välittää radiosanomiam useammin kuin siihen asti; että ilmailua varten tarvittavia sääitietoja voitaisiin julkaista mikäli mahdollista kolme kertaa päivässä, klo 9—10 ap., klo 1—2 ip. ja klo 5 ip. sekä että tiedot koskisivat reittejä, joilla lentoliikennettä harjoitettiin; jotta radiojoukkojen Katajanokalla olevien radiomastojen huippuihin sekä uloimpana meren puolella olevaan antennilankaan tai kenties mieluummin sen yläpuolelle pingoitettavaan eri lankaan valtion toimesta kiinnitettäisiin varoitusmerkeiksi punaisia, tuulessa lepattavia kangaskolmioita, tai että antennien sijoituspaikka muulla sopivalla tavalla tehtäisiin lentäjille helposti havaittavaksi, sekä että lisäksi, jos mahdollista, mastojen huippuihin asetettaisiin punaiset lamput, jotka tarpeen mukaan sytytettäisiin pimeään ajaksi; sekä että lentoliikennettä varten edelleenkin myönnettäisiin raha-avustusta valtion varoista ja että sitä muutenkin auliisti kannatettaisiin;

toistaiseksi varata edellä mainitun komitean lopullisen lentosataman paikaksi ehdottaman Katajanokan alueen kaupungin tarpeisiin;

että kaupunki rahatoimikamarin määrättävänä ajankohtana ottaisi haltuunsa Katajanokalla olevan väliaikaisen lentosataman ja että tämän johdosta Aero osakeyhtiön sikäläisten laitteiden lunastamiseksi vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 60,000 markan määräraha, jonka saisi ennakolta maksaa kaupunginkassasta ja käyttää tarkoitukseensa jo kuluvana vuonna;

että väliaikaisen lentosataman hallinto mainitusta ajankohdasta lähtien toistaiseksi uskottaisiin satamahallitukselle, jonka myöskin tuli valmistella kysymystä lopullisen lentosataman paikasta ja laatia lentoliikenteen järjestyssääntöehdotus;

että vuoden 1928 talousarvioon merkittäisiin 840,000 markan määräraha lentokonehallin ja muiden tarpeellisten laitteiden teettämiseksi väliaikaiseen lentosatamaan sekä tästä aiheutuvien kustannusten suorittamiseksi, minkä määrärahan saisi ennakolta maksaa kaupunginkassasta ja käyttää tarkoitukseensa jo kuluvana vuonna; sekä

että Aero-osakeyhtiön tekemä esitys, että kaupunki merkitsisi yhtiön osakkeita sekä avustaisi Helsingin lentoliikennettä, ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Alppilan puhdistuslaitos. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli ilmoittanut, että Alppilan vedenpuhdistuslaitoksen täydennystöitä varten myönnetty ²⁾ määräraha oli riittämätön, osin koska rakennuskustannukset olivat kohonneet kustannusarvion laatimisen jälkeen, osin koska huonon pohjan vuoksi oli ollut tehtävä kalliita perustustöitä ja osin koska laitteelle alkujaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 18 §. — ²⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 109.

oli suunniteltu ainoastaan hirsipeite, mutta sille hallituksen mielestä oli rakennettava katto. Tämän johdosta rahatoimikamari oli merkinnyt vuoden 1928 talousarvioehdotukseen tähän tarkoitukseen 334,000 markan lisämäärärahan¹⁾, ja koska hallitus halusi suorittua erinäisiä töitä ennen talven tuloa, kaupunginvaltuusto oikeutti²⁾ sen ennakolta kaupunginkassasta nostamaan ja kuluvana vuonna käyttämään tästä määrärahasta 200,000 markkaa.

Kotkankadun alainen viemärijohto. Pöytäkirjaan merkittiin³⁾, että Viipurinkatu 18 osakeyhtiö oli kirjallisesti sitoutunut suorittamaan kaupungille 15,000 markan korvauksen viemärijohton laskemisesta Kotkankadun alle yhtiön omistamaan tonttiin n:o 1 a asti.

Nikkilän sairaalan vedenottoaika. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä⁴⁾ rahatoimikamari lausui, että Nikkilän sairaala kärsi suurta laadultaan tyydyttävän veden puutetta sekä että terveydellisten haittien ehkäisemiseksi oli ryhdyttävä viemäriputkiin, jotta sairaalaan saataisiin riittävä määrä hyvää vettä. Toimitetut tutkimukset olivat osoittaneet, että tämä voi tapahtua joko käyttämällä tarkoitukseen kemiallisesti puhdistettua jokivettä tai perustamalla uusi pohjaveden ottoaika. Läheisen kapean, kesänaikana lähinnä suurehkoa laskuojaa muistuttavan Sipoonjoen vesi oli kuitenkin ajoittain perin likaista, jopa pilaantunuttakin, ja pakkastalvina uhkasi vaara, että joki voisi jäätyä pohjaa myöten. Kamari puolsi sen johdosta jälkimmäistä vaihtoehtoa, jonka toteuttaminen edellytti, että kaupunki lunasti laitetta varten tarpeellisen pienehkön maa-alueen sekä hankki itselleen oikeuden saada sinne teetetyltä pumppuasemalta vetää johdot sekä läheiseen ohivirtaavaan jokeen että sairaala-alueen rajalle. Pohjavettä, joka, kuten puheena oleva, oli laadultaan verraten tyydyttävää, oli kamarin mielestä pidettävä parempana kuin Sipoonjoen puhdistettua vettä, ja todennäköistä oli, että ehdotetusta uudesta vedenottoaikaista saatava vesimäärä tyydyttäisi mahdollisesti silloisestaan laajennetunkin sairaalan tarpeet.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin tekemään ehdotukseen myöntyen päätti⁵⁾, että uusi pohjavedenottoaika perustettaisiin Nikkilän sairaalan lähellä sijaitsevan n. s. Bråddödsbackenin alapuolelle; osoittaa tähän tarkoitukseen Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan yhteensä 528,000 markkaa; sekä kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään muihin edellä mainitusta päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaisaniemenlahdesta Pohjoisrantaan teetettävä liikenneväylä. Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosasto oli täyttäen kaupunginvaltuuston antaman tehtävän⁶⁾ yksissä neuvoin satamarakennusosaston kanssa laatintu ehdotuksen liikenneväylän teettämiseksi pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan. Ehdotus käsitti kaksi vaihtoehtoa, joista sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari puolsivat vähemmän laajaa, n:olla 758 merkittyä. Edellä mainitut viranomaiset katsoivat, ettei koko puheena olevaa liikenneväylää voitu lähitulevaisuudessa aikaansaada, minkä vuoksi kenties olisi paras jättää kaupunginasemakaavan lopullinen muuttaminen toistaiseksi. Kaisaniemenlahden etelärannalla suoritettu liikenneväylän esityöt olivat kuitenkin ehtineet niin pitkälle, ettei niitä voitu

1) Ks. tätä kert. s. 97. — 2) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 2 §. — 3) S:n 15 p. kesäk. 2 § ks. myös tätä kert. s. 7. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — 5) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 17 §; ks. myös tätä kert. s. 12. — 6) Ks. v:n 1920 kert. s. 5.

jatkaa, ellei ollut olemassa hyväksyttyä ohjelmaa niiden ranta- ja vesialueiden vastaiseksi järjestelemiseksi, joita työt tulivat koskettelemaan, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ periaatteessa hyväksyä n:olla 758 merkityt Pohjoisrannan—Siltavuorenrannan—Kaisaniemenlahden etelärannan liikenneväylän piirustukset.

Pasilan esikaupunkiin vievä tie. Eräät Pasilan esikaupungin asukkaat olivat kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä valittaneet Nordenskiöldinkadulta mainittuun esikaupunkiin vievän tien olevan huonossa kunnossa sekä anoneet toimenpiteisiin ryhtymistä uuden leveämmän yhdyslinjan aikaansaamiseksi myös vastaista raitiotielinjan tarvetta silmälläpitäen. Tämän johdosta annettiin²⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi valmistella kysymystä Pasilan esikaupunkiin vievän uuden liikenneväylän rakentamisesta ja jättää esityksensä valtuuston ratkaistavaksi niin hyvissä ajoin, että sen toteuttamiseksi voitiin merkitä määräraha vuoden 1928 menosääntöön, sekä rakennuttaa jalkakäytävä olemassa olevalle mainittuun esikaupunkiin vievälle tielle. Edelleen valtuusto päätti, että kysymyksen ratkaisua odoteltaessa lievennettäisiin valituksen aiheena olleita epäkohtia tietä korjaamalla ja huolellisesti kunnossa pitämällä sekä että Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiötä kehoitettaisiin järjestämään linja-autoliikenne Pasilaan.

Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö oli tämän johdosta tutkinut Pasilanj Hertankatujen kulmauksen ja Nordenskiöldinkadun raitiotiepysäkin välisen mahdollisen omnibusautolinjan kannattavuutta ja tällöin havainnut, että edellä mainittu liikenne lisäisi yhtiön suoranaisia menoja vuosittain n. 900,000 markkaa tuottamatta sanottavia lisätuloja, minkä johdosta ja koska raitiotie olisi joka suhteessa edullisempi sekä yhtiölle että yleisölle, yhtiö oli sitä mieltä, että tätä liikennevälinettä olisi käytettävä Pasilan esikaupungin liikenneyhteyden parantamiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön esittämät näkökohdat.

Yleiset työt. Rahatoimikamari ilmoitti valtuuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen jo joulukuussa 1926 suorituttamaan erinäisiä töitä, joita varten oli merkitty määrärahat vuoden 1927 talousarvioon, sekä että näistä määrärahoista täten oli ennakolta käytetty 214,113:85 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴⁾ tämän toimenpiteen, johon oli ryhdytty työttömyyden ehkäisemiseksi kaupungin työntekijäin keskuudessa.

Helsinginkujan tasoittaminen. Kaupunginvaltuusto osoitti⁵⁾ käyttövaroistaan Yleisten töiden pääluokan kohdalta 64,000 markkaa Helsinginkujan tasoittamiseksi tonttien n:ot 13 ja 15 kohdalta, jotka aiottiin rakentaa, koska tasoitustyö kaupungin yleisten töiden hallituksen käsityksen mukaan olisi taloudellisesti edullisempi suorittaa ennenkuin tontilla ryhdyttiin rakennustöihin.

Haapaniemenkujan tasoittaminen. Koska Viidennen linjan tontti n:o 3 saapuneen ilmoituksen mukaan aiottiin piakkoin rakennuttaa ja kaupungille oli edullisempaa suorittaa Haapaniemenkujan tasoitustyö ennenkuin rakennustöihin ryhdyttiin, kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ vuoden tilierotuksesta osoittaa tähän tarkoitukseen 183,000 markkaa.

Pohjolankadun kuntoonpaneminen. Kaupunginvaltuusto epäsi⁷⁾ sosiali-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 8 §. — ²⁾ S:n 26 p. tammik. 53 §. — ³⁾ S:n 9 p. marrask. 8 §; ks. myös tätä kert. s. 28. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 34 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 11 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. jouluk. 17 §. — ⁷⁾ S:n 8 p. kesäk. 9 §; ks. myös tätä kert. os. II Rahatoimikamari.

lautakunnan esityksen 300,000 markan osoittamisesta Käpylän Pohjolan-kadun kuntoonpanettamiseksi.

Kaisaniemen puisto. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari lausui, että Kaisaniemen puiston länsiosat olivat siinä määrin rappeutuneet, että ensi tilassa olisi ryhdyttävä panemaan niitä kuntoon. Varsinkin lammikko oli suoranainen este liikenteelle, sen vesi kun safeisilla ilmoilla tulvi matalain rantain yli jalkakäytävälle. Kamari anoi, että 885,000 markan suuruinen määräraha myönnettäisiin lammikon panettamiseksi kuntoon kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti. Esitys lähetettiin ¹⁾ talousarviovaliokuntaan tutkittavaksi vuoden 1928 talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Käpylän urheilu- ja leikkikenttä. Valtuuston palautettua urheilulautakuntaan ²⁾ kysymyksen urheilu- ja leikkikentän aikaansaamisesta Käpylään tämä lautakunta, joka piti erittäin tärkeänä, että kyseellinen esikaupunki sai kyllin suuren harjoituspaikan varttuneelle nuorisolle ja aikuisille henkilöille, neuvoteltuaan sosialilautakunnan edustajain kanssa oli kehoittanut kaupungin-arkkitehtia laadittamaan kiistanalaisen kentän järjestelemiseksi uuden ehdotuksen, jonka mukaan pääkenttä olisi 115 m:n pituinen ja 65 m:n levyinen ja sen erottaisivat kahdesta lapsille tarkoitettusta leikkikentästä ruohopenger sekä pensas- tai puuistutukset, ja jättämään aikaisemmin suunnitellut verkko-pallokentät pois tästä ehdotuksesta.

Lautakunta lähetti sittemmin Käpylän puutarhaesikaupunkiin teetetävien urheilu- ja leikkikenttien uudestaan laaditut piirustukset sekä 637,000 markkaan päättyvän kustannusarvion kaupunginvaltuustolle, joka periaatteessa hyväksyi ³⁾ ehdotuksen, mutta pani määrärahan osoittamista koskevan kysymyksen pöydälle harkittavaksi vuoden 1928 talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Yleisiä töitä varten myönnetty lisämääräraha. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että talousarvioon rantain täyttämistä ja rantaverhousta varten merkitty määräraha oli käynyt riittämättömäksi sen johdosta, että kaupungin rakennuspaikoilta oli tuotu jätteitä odottamattoman suurin määrin, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ myöntää hallitukselle tarpeellisia lisämäärärahoja yhteensä 280,000 markkaa, siitä 180,000 markkaa Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista ja 100,000 markkaa Yleisten töiden pääluokan vastaavista varoista.

Kaupungin maatilain määrärahan ylittämisen. Rahatoimikamari oli oikeuttanut maatalouslautakunnan yhteensä 143,000 markalla ylittämään erinäisiä vuoden 1926 menosääntöön kaupungin maatilain tarpeisiin merkityjä määrärahoja, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ tästä tiedon saatuaan ainoastaan hyväksyä kamarin toimenpiteen.

Kansanpuistot. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ uskoa vasta ostetun Varsaasaaren hoidon kansanpuistojen valvojalle. Samalla valtuusto määräsi, että saarelle kesäksi 1928 otettaisiin vartija neljäksi kuukaudeksi 4,800 markan palkasta sekä pyhäpäiviksi järjestystä ylläpitämään lisäksi kaksi vartijaa yhteensä 4,800 markan palkkioin. Mainitut rahamäärät oli merkittävä vuoden 1928 menosäänlöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 6 §; ks. myös tätä kert. s. 98. — ²⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 17. — ³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 17 §. — ⁴⁾ S:n 21 p. syysk. 7 § ja 9 p. marrask. 3 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. helmik. 4 §. — ⁶⁾ S:n 23 p. marrask. 8 §; vrt. tätä kert. s. 12 ja 35.